

Pyrrhonistiskt lärande

Pyrrhonismen:

Utan jämförelse den bäst bevarade antika skepticismen sett till materialets omfång.

- **Pyrrhon** från Elis, ca 360 – 270 f. Kr.
Utpekad grundare
- **Sextus Empiricus**, omkring 200-talets inträde
Skriftställare
Outlines of Pyrrhonism,
Against the Mathematicians

David Hume

...a PYRRHONIAN cannot expect, that his philosophy will have any constant influence on the mind: Or if it had, that its influence would be beneficial to society. On the contrary ... all human life must perish, were his principles universally and steadily to prevail. All discourse, all action would immediately cease; and men remain in a total lethargy, till the necessities of nature, unsatisfied, put an end to their miserable existence.

David Hume, *Enquiry Concerning Human Understanding*, Sect XII, part II, p. 23

MÄRK: Pyrrhonismen framställs hos Hume som "excessive skepticism"; en kunskapsteoretisk extremposition som omöjliggör mänsklig kunskap.

Sextus Empiricus:

What Skepticism Is (Τί ἐστι σκέψις):

Scepticism is an ability, or mental attitude, which opposes appearances to judgements in any way whatsoever, with the result that, owing to the equipollence of the objects and reasons thus opposed, we are brought firstly to a state of mental suspense and next to a state of “unperturbedness” or quietude.[\[1\]](#)

Ἔστι δὲ ἡ σκεπτικὴ δύναμις ἀντιθετικὴ φαινομένων τε καὶ νοουμένων καθ’ οἷονδήποτε τρόπον, ἀφ’ ἧς ἐρχόμεθα διὰ τὴν ἐν τοῖς ἀντικειμένοις πράγμασι καὶ λόγοις ἰσοσθένειαν τὸ μὲν πρῶτον εἰς ἐποχὴν, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο εἰς ἀταραξίαν.[\[2\]](#)

[\[1\]](#) Sextus Empiricus: *Outlines of Pyrrhonism/Translated by R.G. Bury*, Cambridge, Mass.: Harvard UP (Loeb Classical Library) 1933, p. 7.

[\[2\]](#) Mutschmann, H: *Sexti Empirici opera*, vol. 1. Leipzig: Teubner 1912, Book 1, section 8.

En motsättning mellan förnuftsargument och upplevd verklighet av den typ som Hume beskrev är *en av tre sorters oppositioner som beskrivs av Sextus såsom tillhörande den skeptiska metoden*. (De övriga två är ”inbördes” oppositioner; dels mellan olika upplevda verkligheter, dels mellan olika förnuftsargument.)

Det som i Hume-citatet framställs som en intellektuell återvändsgränd framställs alltså av Sextus som *ett led i en process*.

Distinktion:

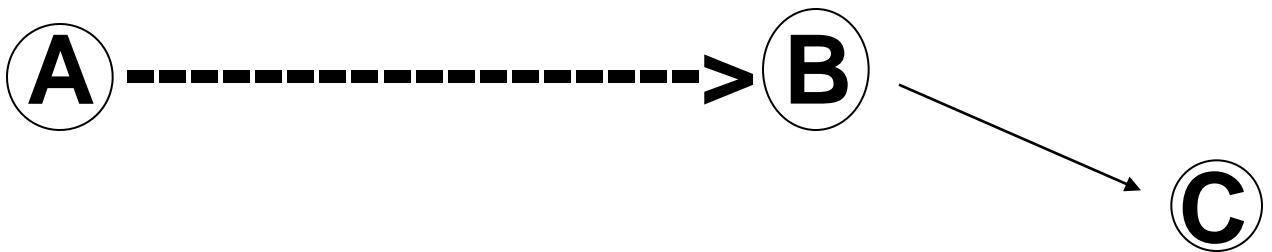
Transformativ filosofi

- Filosofi som har som huvudmålsättning att åstadkomma förändring hos utövaren.

Ontologiserande filosofi

- Filosofi som har som huvudmålsättning att nå en korrekt världsbild

Pyrrhonismens självbeskrivna transformation

Där A är en startpunkt,
B den utlovade "mental suspense", och
C den likaledes utlovade sinnesfriden:
"quietude".

...och den stora högerriktade pilen motsvarar själva processen, som arbetar med ständiga oppositioner ("appearances to judgements in any way whatsoever").

Dogmatism

Sextus Empiricus:

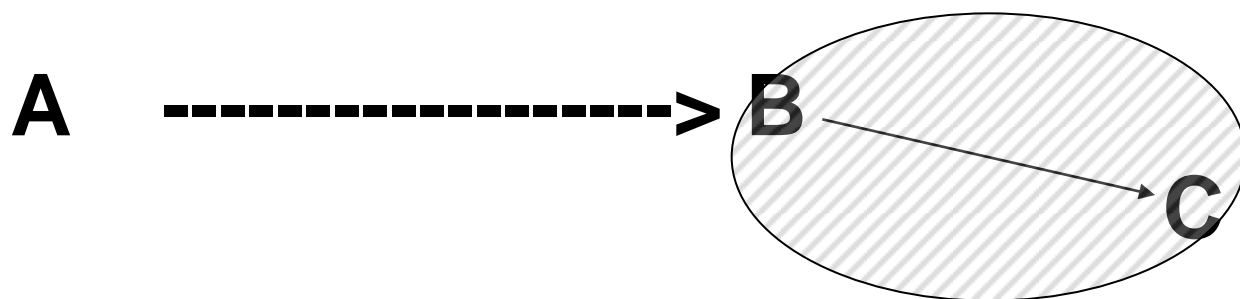
The main basic principle of the Sceptic system is that of opposing to every proposition an equal proposition; for we believe that as a consequence of this we end by ceasing to dogmatize. [1]

συστάσεως δὲ τῆς σκεπτικῆς ἐστὶν ἀρχὴ μάλιστα τὸ παντὶ λόγῳ λόγον ἴσον ἀντικεῖσθαι· ἀπὸ γὰρ τούτου καταλήγειν δοκοῦμεν εἰς τὸ μὴ δογματίζειν. [2]

Ett uttryck *både* för

- 1) vår naturliga intuition om skillnaden mellan subjekt och objekt, och
- 2) vår intuitiva visshet om att denna hanteras kompetent av vår språk- och kunskapsapparat.

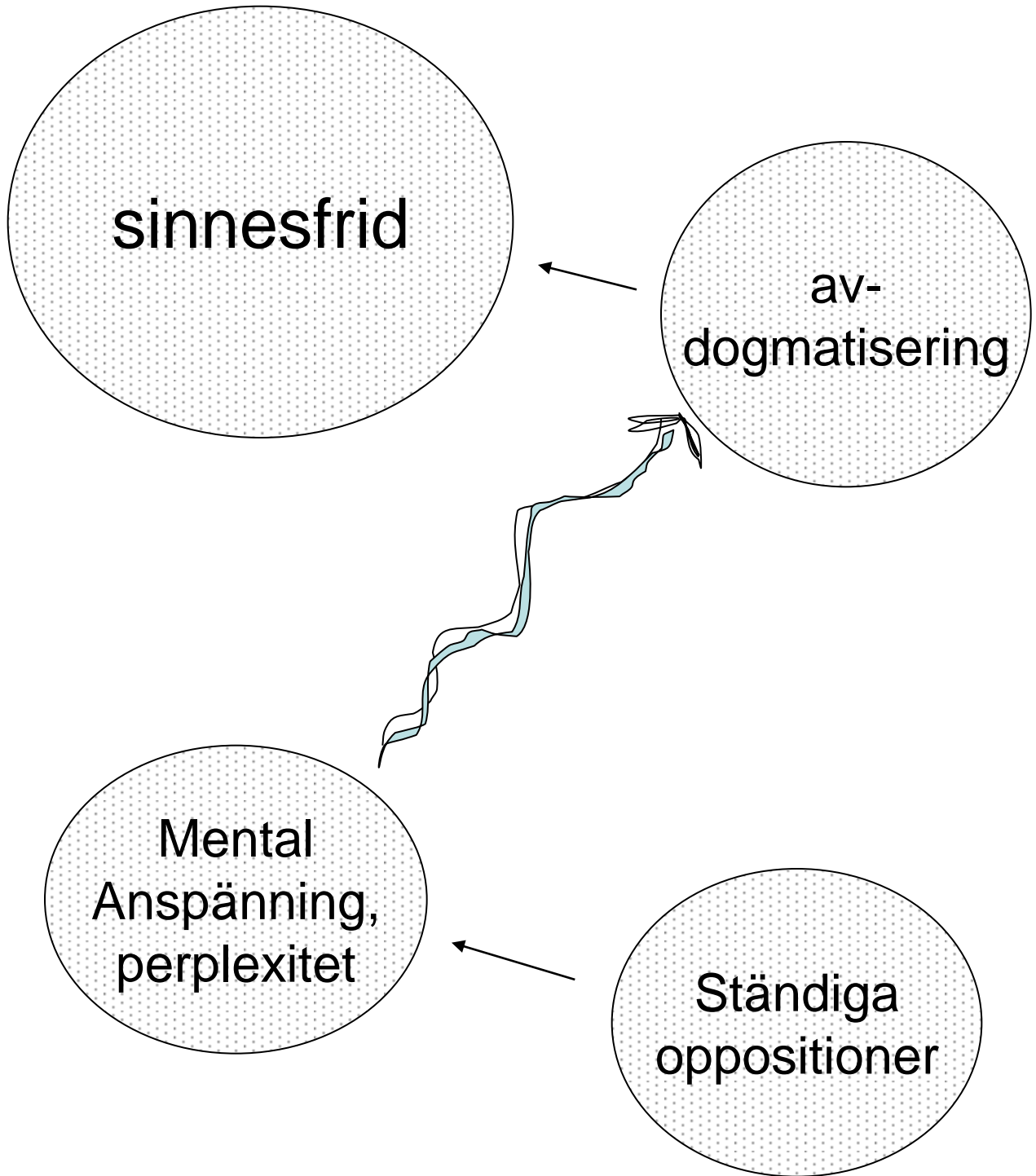
Sammantaget: Vår praktiska förvisning (inte filosofiska åsikt!) att vi kan tala och veta någonting om en oberoende verklighet.

[1] Sextus Empiricus, 1933, s. 9.

[2] Mutschmann, H: *Sexti Empirici opera*, vol. 1. Leipzig: Teubner 1912, Book 1, section 12.

Kontinuitet och revolution:

Sextus Empiricus:

The Sceptic, in fact, had the same experience which is said to have befallen the painter Apelles. Once, they say, when he was painting a horse and wished to represent in the painting the horse's foam, he was so unsuccessful that he gave up the attempt and flung at the picture the sponge on which he used to wipe the paints off his brush, and the mark of the sponge produced the effect of a horse's foam. So, too, the Sceptics were in hopes of gaining quietude by means of a decision regarding the disparity of the objects of sense and of thought, and being unable to effect this they suspended judgement; and they found that quietude, as if by chance, followed upon their suspense, even as a shadow follows its substance.[\[1\]](#)

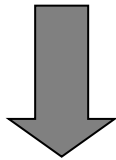
ὅπερ οὖν περὶ Ἀπελλοῦ τοῦ ζωγράφου λέγεται, τοῦτο ὑπῆρξε τῷ σκεπτικῷ. φασὶ γὰρ ὅτι ἐκεῖνος ἵππον γράφων καὶ τὸν ἀφρὸν τοῦ ἵππου μιμήσασθαι τῇ γραφῇ βουληθεὶς οὕτως ἀπετύγχανεν ὡς ἀπειπεῖν καὶ τὴν σπογγίαν εἰς ἣν ἀπέμασσε τὰ ἀπὸ τοῦ γραφείου χρώματα προσρῖψαι τῇ εἰκόνι· τὴν δὲ προσαψαμένην ἵππου ἀφροῦ ποιῆσαι μίμημα. καὶ οἱ σκεπτικοὶ οὖν ἤλπιζον μὲν τὴν ἀταραξίαν ἀναλήψεσθαι διὰ τοῦ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν φαινομένων τε καὶ νοουμένων ἐπικρῖναι, μὴ δυνηθέντες δὲ ποιῆσαι τοῦτο ἐπέσχον· ἐπισχοῦσι δὲ αὐτοῖς οἷον τυχικῶς ἢ ἀταραξία παρηκολούθησεν ὡς σκιά σώματι.[\[2\]](#)

[\[1\]](#) Sextus Empiricus (1933), p. 19-21.

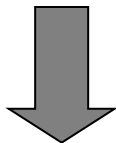
[\[2\]](#) Mutschmann, H: *Sexti Empirici opera*, vol. 1. Leipzig: Teubner 1912, Book 1, section 28-29

Den kreativa processens fyra stadier

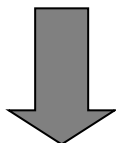
1. **Förberedelse:** en period av intensiv anstränging, upptagenhet med en uppgift eller ett problem.

2. **Inkubation:** Ett slags kapitulation, då problemet läggs åt sidan.

3. **Illumination:** Själva *eureka*-ögonblicket, den förlösande idén uppenbarar sig.

4. **Verifikation:** tillämpning, uppföljning och kvalitetssäkring av idén.

Skeptikern, Apelles och kreativiteten

”What is there?”

1

Försök att avbilda hästsvett

”Frågan är oavgörbar!”

2

Frustrerat kast av tvättsvamp mot tavlan

Avdogmatisering

3

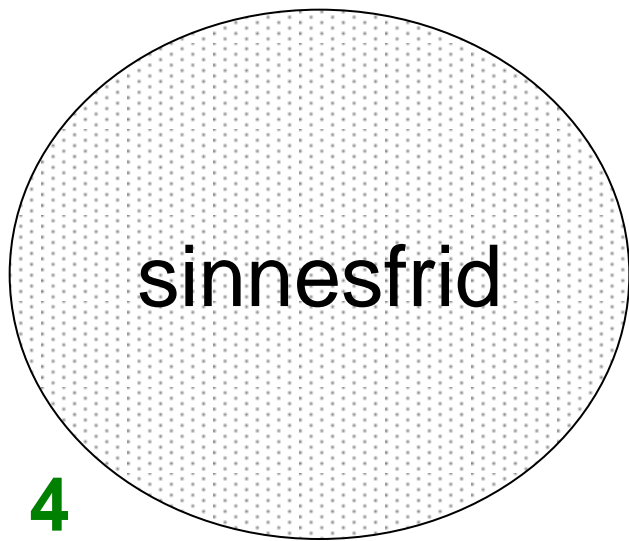
Upptäckt av svampens effekt på tavlan

Sinnesfrid

4

Utvärdering och tillämpning av den nya tekniken

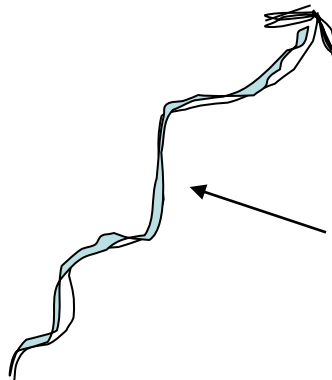
• syntetisering

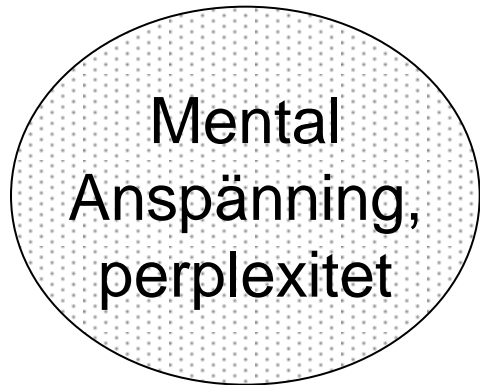
4

3

2

1

Sex argument för att bemöta pyrrhonismens kontraintuitiva metod med grundläggande filosofiskt allvar, i stigande grad av komplexitet

1. Den föreligger svart på vitt i Sextus presentation av pyrrhonismen, dvs i ett filosofiskt sammanhang.
2. Att ignorera den är att göra pyrrhonismens argumentering chanslöst obegriplig, vilket indirekt idiotförklarar inte bara Sextus, utan hela skolbildningen, som då funnits i ett halvt årtusende.
3. David Hume tillskrev den ett transformativt värde.
4. Det illustrativa Apelles-exemplet kan matchas steg för steg av en modern teoretisk modell av den kreativa processens huvuddrag.
5. Hermeneutiska näsknappar och förvirringstillstånd till följd av oförenligheter mellan **1) idéer och andra idéer, 2) upplevd verklighet och annan upplevd verklighet** samt mellan **3) idéer och upplevd verklighet** tycks vara vanligt förekommande i lärandeprocesser.
6. Flera vishetstraditioner världen runt beskriver liknande negativa kunskapsvägar, enligt vilka man utvecklar sin förståelse genom att glömma och/eller förneka omhuldade sanningar såsom varande hinder på vägen. (Möjliga paralleller återfinns inom idrottspsykologin.)

Hume talar om två sorters transformativa vinster med pyrrhonismens metod:

- Epistemologisk ödmjukhet, fullständigare förståelse av verklighetens mångsidighet:

*...such a reflection would naturally inspire them with more modesty and reserve, and diminish their fond opinion of themselves, and their prejudice against antagonists. [...] And if any of the learned be inclined...to haughtiness and obstinacy, a small tincture of **Pyrrhonism** might abate their pride, by shewing them [...] **the universal perplexity and confusion**, which is inherent in human nature.(Enquiry Sect XII part III, p. 24)*

- Ett omriktande av filosofins fokus:

*A correct Judgment ... confines itself to common life, and to such subjects as fall under daily practice and experience; leaving the more sublime topics to the embellishment of poets and orators, or to the arts of priests and politicians. To bring us to so salutary a determination, **nothing can be more serviceable, than to be once thoroughly convinced of the force of the Pyrrhonian doubt**, and of the impossibility, that any thing, but the strong power of natural instinct, could free us from it.(Enquiry Sect XII part III, p. 25)*

Självreferensen då?

S "Alla ting är ogripbara för förnuftet"

S1 "Här i Lund kan du inte lita på någon!"

- S är enligt Sextus *medvetet* självrefererande, och inte sannare än något annat påstående i någon objektiv mening. Det avdogmatiserade perspektivet gör att skeptikern kan leverera sina utsagor "without belief"; det vill säga utan att göra anspråk på annat än "skenet". De används "löst och utan precision". Jämförs med laxativ.
- Självreferensen gör ingenting åt "själva saken".